

संगीत मंदार

रथनार

४० दामोदर रतनसी

दुष्ट

मायी प्रीतन दंसनी, विषम काले
पण ते धन्य सेवागते, ते वल्लभाय

(सर्व प्रकारना एक प्रसिद्धताये सा)

मुंघर्षः

संमोघ प्रकाश छाप मालायां छा

संवत् १९४०. सन् १९१४

किम्मत

**सस्तो भाव.
तो पाछी.
जुओ अने खातरी करो.**

				३०	आ१०
...	...	...	...	२	०
...	...	...	...	१	८
...	...	...	...	१	०
...	...	...	...	०	१४
॥ कु.	...	...	...	०	३४
२०४ पी. कु.	...	...	...	०	११
गो...	...	...	...	०	१२
...	...	...	...	०	१०
...	...	...	...	०	८
रतल १ ना.					
॥ कु.	...	...	...	१	८
डाहन आरेण पी. कु.	...	...	...	१	४
डाहन पी. कु.	...	...	...	१	२
...	...	...	...	१	२
अर.	...	...	...	१	०
यांग	...	...	...	१	०
...	...	...	...	०	१३
...	...	...	...	०	१
...	...	...	...	०	०

સંગીત મદાલસા નાટક.

પ્રવેશ ૧ લો.

ગાક્ષવ ઋષિનો આશ્રમ.

(યજ્ઞ ક્રિયા ચાલે છે. રતુધ્વજ આયુધ સહ રક્ષણ માટે ઉભો છે તેવામાં ઉપરથી અપવિત્ર વસ્તુઓ પડે છે.)

રતુધ્વજ—

બેત.

અસુર રહી અંતરીક્ષ કાં તું કરે કર્મ એ ધોર,
અહીં આવી સ આમ કરતો દેખાડું હું જોર;
ભલા આલ્મશો યજ્ઞ કરે છે અંતર ધરી ઉમંગ,
દુષ્ટ લાભ શું છે તમને કરતાં તેનો ભંગ.

(તાલકેતુ અને પાતાલકેતુ પ્રવેશ કરે છે
આલ્મશો નાશી જાય છે.)

તાલકેતુ મહેર કર મારી ઉપર બાબરા—એ રાગ.

જ તું મુરખ નાશીને અહીંથી દુર જ,

ખાલી ખોવા ઉભો તું જીવ તારો કાં—જ તું.

રતુધ્વજ—

પીડુ કેરબો.

પાપી તું શું નસાડીશ તારું મહોત બોલે છે—ટક.

ધણા દિવસથી નિર્ભય થઇને દુખ દેહે સુરજનને;
તેની શિક્ષા દેવા બાણે વીંધુ તારા તનને—પાપી.

(બાણ મારે છે યુદ્ધ થાય છે. તાલકેતુ પડે છે અને
પાતાલકેતુ નાશી જાય છે. બ્રાહ્મણો ભયભીત થઈ
આમ તેમ દોડે છે રતુધ્વજ પાછલ જાય છે
અને પાછો આવે છે.)

ગાલવ—

૫૬.

સત્વર બોલ કુમાર દૈત્યનો નાશ થયો છે કેરે નહીં,

રતુધ્વજ— સસ કહું પ્રભુ પડતાં પાછલ દૃષ્ટિ અગોચર ગયો થઈ.

ગાલવ— દુષ્ટ બચ્ચો છે તો દુખ દેશે ફરી ફરી એ આવી અહીં,
તેથી સ્તવન દીનકરનું કરીએ, કે ઉપાય એ સુચને કંઈ.

મવે સાથે—

૫૬ અમાચ.

દીનપતી ઉદાર આશ પુરતું વીંધ હારીરે,

ક્ષણે ક્ષણે નડે છે ફણે તેને તું વીંધારીરે—દીનપતી.

યશકાર્ય પુર્ણ થાય વીંધો ફરી ના નડે,

એ કળા સુચવ તું તાત દીનકર જયકારીરે—દીનપતી.

(અલૌકિક પ્રકાશ થાય છે. એક અશ્વ અંતરીક્ષથી ઉતરે છે.)

શુભવાણી—

લાવણી.

આવ્યો હય પાસે જે એ તમારી,

ભક્તિ ફલ એ પ્રસાદી મારી—ટક.

જમન થશે આકાશ પતાળે કે જલ થલ જ્યાં મન,
વીજ્ય થઈને વેગે વળશે સદા રક્ષતો જન—આવ્યો.
(રતુધ્વજ અશ્વારૂઢ થઈ બ્રાહ્મણો સહીત જાય છે.)

પ્રવેશ ૨ જો.

મદાલશાનો બાગ.

(મદાલશા ખીન થયેલી સખીઓ સહીત પ્રવેશ કરે છે.)

મદાલસા—

દુહો!

સ્વમે સ્નેહ લગાડીને, હવે થયો કાં દુર;
મોહ પાશમાં બાંધીને, કીધું કાળજ ચૂર.

પદ.

ક્યાં ગયો નાશી દુર—ચંદ્રમુજ ક્યાં ગયો! નાશી દુર—
પ્રેમ અગ્નિભરી ઉર—ચંદ્ર.

આધીન ચક્રાર હું દેખી થઈ સ્વમે, પ્રેમ કીરણ જોઈ પુર—ચંદ્ર.

સખી—

રાગ બનજારાનો.

ધર ધૈર્ય તું મન અલબેલી,
શીદ બની તું આવી ઘેલી—ટેક.
આવે સ્વપ્ન આળપપાળ,
તેને ખરૂંએ ન માને બાળ;
થઈ વ્યગ્ર તેમાં કાં ઘેલી—ધર,

મદાલસા—

૫૬-કાફી.

એ શું વહે મુખએની, તીક્ષણ પીડા છે વહેની—

રોગીનું દુઃખ નીરોગી ન જાણે,

જોગી શું જાણે સ્નેહેની—તીક્ષણ.

(મંદીર પાસે જઈ પ્રાર્થના કરે છે.)

સાવણી.

ગુણુતારા—કોણ ગણી શકે ગણુનારા—ટેક.

ઘટ ઘટમાં તું વાસ કરીને, કદ દાસના કાપે;

ભાવે ભક્તિ કરે તેને તું ફળ બહુ આપે સારા—ગુણુ તારા.

ગુપ્તવાણી— સાખ રૂપેયેકી બુલની હુમારી—એ રાગ

સત્વર થાશે ઈચ્છા પુરી તારી—

સ્વપ્નમાં તેં જોને જોયો મલશે પુત્રી પ્યારી,

કામ સમાન રતુધ્વજ જયકારી—સત્વર.

(પાતાલકેતુ આકાશમાર્ગે ગમન કરતાં મદાલસા ઉપર
દ્રષ્ટિપડવાથી ઉચકીને પાતાલમાં લઈ જાય છે)

સખી—(મદાલસાને લેઈ જતાં જોઈ આક્રંદથી)

સીતાજીના મહીનાનો રાગ.

અરે હાય બેની તું ક્યાંય, ઉડીગઈ આ ઘડી;

હવે કેમ જીવું હું બેન, વીના તુજ પા ઘડી.

અરે હાય શું જાણુંકે કોણ, લેઈ ચાલ્યું આપને;

હવે હું શું દેઈશ જવાબ, બાઈ તારા આપને.

(જાયછે.)

પ્રવેશ ૩ ને.

પાતાલમાં પાતાલકેતુને બાગ.

મદાલસા—(ખીન થયલી પ્રવેશ કરેછે.)

નેગીઆ આશાવરી.

ઉપાડી લાવ્યું કોણ અહીં ઉઘાનથી મારા—

અરે હાય આવી યાં અરે હાય આવી યાં—ઉપાડી.

ચિંતવન હતું તેનું તદ્દય મલ્યો ને સ્વપ્નમાં

પણ બન્યું વિપરિત તેથી દૈવ જનવું યાં—ઉપાડી.

(બેંસ નેનું પેટ ભુંડ નેવું મહોડું એવો એક
રાક્ષસ પ્રવેશ કરેછે.)

રાક્ષસ—(મદાલસાને)

મારું નામ લગલો હજનમ—એ રાગ.

સાંભળ તું બાઈ રૂપાળી—બેવાર)

બાઈ રૂપાળી વાતડી મારી લાલજકારી—બાઈ.

પેટને મારું નાકછે કેવું સર્વેથી વિશાળ—

પાતાલકેતુ આવે તે પેલાં પરણી લઈએ ચાલ—સાંભળ.

પાતાલકેતુને પરણશે તો શોકો થશે અપાર—

મારી તો કાળી એકછે માત્ર તુંથા ખીજી ગોરીનાર—સાંભળ.

(તેવામાં તેની સ્ત્રી ધડાનેવું માથું સુપડા નેવા કાન
એવી પ્રવેશ કરેછે.)

રાક્ષસી—(રાક્ષસને) મને મુકીને ધરમાં એકલી, તું કેમ આવ્યો છો.

એને મારી શોખ્ય કરીને જાશે પીટ્યા ક્યાં ?

(ધમ્મો મારે છે. પાતાલકેતુ આવેછે ને ખંતે નાશી જાય છે.)

પાતાલકેતુ—(મદાલશ્વને)

મેં તો સેજરીયાં પે ભુલી મોરા દે કંગના—એ રાગ.

તારે વશ થયો ખારી રૂપ જોતાંમાં—(ખેવાર.)

તેથી તું પરણી સુખ દે ખારી,

અરજ એ મારી ખારી કેતી નહીં તું ના—તારે.

મદાલસા— (તિરસ્કાર કરીને)

ધરસે હીયાં કોન ખુદા કે લીએ લાયા મુજકો—એ રાગ.

ન વદ એા દુષ્ટ વચન મારી સામે એવા ફરી,

થયું આધીન મન એકને ન જાય ફરી.

સદા સહાયતા હૃદયમાં ચીત્ર તેનું કરે,

તેથી ન જાણતો, લય જોઇ તારો જાય ડરી.

ખરો જો પ્રેમ હશે મારો તો તે આવી અહીં,

છોડાવશે મને એ ગર્વ તારો પુર્ણ કરી.

પાતાલકેતુ— દધ બેચન મેં ના જાજી દેયાં—એ રાગ.

ન કર નાર સાર નહીં ગર્વમાં, કહોર વચન સહુ ખારમાં—ટક.

નયન શરથી તે પ્રથમ કીધો ધાયલ હવે શું વદે તું એમ,

સરલ બનીને કર 'ખારા' નાર—ન કર.

મદાલસા—

ગજલ.

કરની તારી દુર તું ચંડાલ ખુરી વાસના,
મમ પ્રાણ લેતાં પૂર્ણ તું થાશે નહીં તુજ આશમાં.
ક્યમ આશ રાખે મન મહીં, વરવાને કન્યા ક્ષત્રીની;
છે યોગ્ય તું લેવાને આ ઉપાન તારા પાશમાં.

પાતાલકેતુ—(સક્રોધ) બેત.

મોહ પાશમાં તારા પડી મે સહ્યાં વાકયો કૂર,
પણ તેં કરી ધીકાર ક્રોધે ત્વદય કીધું ચુર,
(કટાર કઢાડીને) વૈર લેવા તેનું હું આ ક્ષં ક્લેષ પાર,
જેઊં તારો કોણ અહીં આવે બચાવા યાર.

(કટાર મારવા જાય છે.)

રતુધ્વજ—(અશ્વારૂઢ પ્રવેશ કરી સત્વર અશ્વ ઉપરથી ઉતરી
ખડ્ગ પ્રહાર કરે છે. પાતાલકેતુ ધાયલ થઈ નાશી જાય
છે. મદાલસા મુર્ચ્છિત થઈ પડે છે તેને આગતા સ્વા.
ગતા કરી સાવધ કરતાં.)

વૈરી છે મારો દુષ્ટ એ, આવ્યો કરવા નાશ.

તેમાં તું અહો રાજકન્યા કેમ પામે ત્રાસ.

મદાલસા—(સાવધ થઈ રતુધ્વજની મુખચર્ચા જોઈ આતુરતાથી.)

લાગીરે મોરી જન નૈના કટારીહો—એ રાગ.

બલે પધારી રાજ કૃતારથ કીધીરે,

મુરતી તમારી સ્વપ્ને નિહાળી;

લાગી ક્લેષે પ્રેમ આગ—કૃતારથ.

રૂતુધ્વજ— મળજો મળજો મળજો—એ રાગ.

એવા વચન ન વદ જીભે તારીરે, મૃગનમણી સુંદર નારી—ટેક.

ચંદ્રમુખી મુખચંદ્ર જોતાં તુજ, યદ્ય ધાયલ સમ ગતિ મારીરે—મૃગ.

મોહો અનુપમ સુંદરતાથી, પુર આશ સમાન વિચારીરે—મૃગનય.

મદાલસા—(રૂતુધ્વજને બેટે છે.)

ખાંને—(ઈશ્વર પ્રાર્થના કરે છે) લાવણી.

ધન્ય કૃપાળુ દીનદયાળુ પુણ્ય કરી મરજી,

ઈચ્છિત પ્રીયથી મેલવ્યાં આજે શ્રવણ કરી અરજી.

મદાલસા—ચાલો પ્રીય નિન્ધામ જઈ શુભ લગ્નવીધિ કરીએ,

પછી પ્રેમના સિંધુ મધ્યે નિશંક ઉતરીએ. (નયછે)

પ્રવેશ ૪ થો.

અરણ્ય.

કાલકેતુ— જીવો પેલી ચંપેલી કેવી ખીલી રહી છે—એ રાગ.

સૌથી સારું ખાઈ મારું કાલકેતુ નામ છે,

છાની સ્નાની ખખર લાવું એજ મારું કામ છે;

ખાતાલકેતુને હું કહું રૂતુધ્વજ આવે આમરે.

યદ્ય કેઈ રક્ષણ કરવા હામ હામ હામ.

ખાતાલકેતુનું મદાલસાથી વરવા હતું મનરે,

તેમાં રૂતુધ્વજે પરણી પાડયું છે વીધન રે;

એ જોડું હર્ષિત બનીને રહેછે સ્વભૂવનરે,

ખાતાલકેતુને કહી મેલવું નામ નામ નામ. (નયછે)

પ્રવેશ પ મો. મદાલશાનો મેહલ.

વસંત.

મદાલસા—ગતી ગહન દૈવની ના કલાય,
મનધારે કાંઈ અને કાંઈ થાય—ગતી.
ફરતી હતી હું નિજ ખાગમાંય,
પાતાલકેતુ પણ આવ્યો લાંય;
હરી ગયો મને પાતાલમાંય—ગતી.
પ્રીય સંગ આવી આ નગર માંય,
થયા લગ્ન રહીશું ખુશી સદાય;
એ સર્વ થઇ પ્રભુની દયાય—ગતી.

(જમણી આંખ ફરકવાથી)

સાખી.

અરે દૈવ શું સુચવે, દુખદેવા આવાર;
પેહેલે શું થોડું થયું, કે ફરીકરે વિચાર.

(સઆયુધ રતુદંવજ આવે છે.)

કહો પ્રીતમજી ક્યમથયા, જવા ખદાર તૈયાર;
સદા જતા ભોજન કરી, આ શું આજ વિચાર.

રતુદંવજ—આવ્યો નિશાયર એક તે, તપોવનની માંય;
દુખદે છે રૂપિને અતી, હજી જઈ તેને લાંય.

મદાલસા—

૨૫ સોરઠ.

પીયુજી જાવા નહીં દઉંઆજ—

માનરે સુકનથી મન થડકે છે,

ભેમા શું વધારે કરો રાજ—પીયુજી.

રૂતુવજ—

ગજલ.

અજબ સનમકી—એરાગની.

ભય તું મનમાં ન રાખ ભીર,

મારી દૈત્ય હું હમણા આવું;

આવ્યા તપસ્વી સ્થાય લેવા,

તેથી મારે જરૂર જાવું—ટેક.

દુષ્ટો ઉપદ્રવ કરે છે બહુ એ,

નાશ કરું હું ક્ષણમાં જઈને;

થયો સજ હું પ્રતિજ્ઞા લઈને,

ઢીલ કરી શું કાયર થાવું—ભય તું

મદાલસા—

પિલે દારૂડીરે—એ રાગ.

મારા જીવનના આધારરે, પીયુ જાઓ ખુશીથી;

સુણી વીનંતી આ સુખકારરે, પીયુ જાઓ ખુશીથી—ટેક.

ક્ષત્રિ ધર્મને ખોટ ન લાગે, સુખે કરો તે કામ;

વિજયી થઈને વેગે આવો, પ્રાણપતિ સુખધામ—પીયુ.

અબલા જાતે ભીર તેથી, શંકા આવે મન;

માટે મારી અરજી કાને, આ ધરો સ્વામીન—પીયુ.

(પોતાને હાથેથી મણી છોડી તેને હાથે બાંધે છે.)

આ મણિ બાંધુ હાથ તમારે, તે જો ખીજો પાણુ;
 દેખીશ તો પ્રિયકથ નિચ્ચે, જશ મારા પ્રાણુ-પીયુ.
 માટે ન વીલી મુકતા, એને તમે ક્ષણવાર;
 જીવન મારું એ ગણીને, જીવવજો ભર્તાર-પીયુ.
 (કંઠે વળગે છે.)

રૂતુધ્વજ—

મળલ

નામ જાનેકા ન લેયાર-એ રાગની.
 વેલો હું આવીશ પ્રીયા ચિન્તા તુ કરીશમાં,
 જીરૂ લહયમાં ખોટી શંકા તું ધરીશમાં;
 માન સુકનથી મનમાં વૃથા લય પામે ઘેલી,
 કરતા હરતા ઇશ્વર સર્વે, અન્યથી ડરીશમાં.
 (ચુપન કરીને)

દેખી તેરી વફાદારી-એ રાગ.

દે રજા મને પ્યારી, આલું દૈત્યોને મારી—ટેક.

મદાલસા—પ્રાણપતિ વેગે જઈ આવો તહીં લગાડશે વાર,

રૂતુ—હું સજ સાધવી નાર,

મદાલસા—જશ હો અપાર,

રૂતુ—ધન્ય કિયાર-દે રજા.

(રૂતુધ્વજ પ્રેમદષ્ટિ વડે મદાલસા લણી અવલોકન
 કરી જાય છે મદાલસા માનસુકન યાદ આવવાથી
 કંપિત લહયે તે લણી જીવે છે.)

પ્રવેશ ૬ ઠો.

તપોવન.

(પાતાલકેતુ રૂપિવેશે ધ્યાનસ્થ બેઠો છે. કેટલાક રાક્ષસ અનુચરો વિપ્રવેશે શિષ્યરૂપે ઈશ્વર પ્રાર્થના કરે છે)

૫૬.

જય જય દેવ સુરાસુર સ્વામી, અબાધ અવિચલ ધામી;
કરુણાકર કેશવ સર્વેશ્વર, તાજ ત્રિવિધના વામી—

બહુ નામી—સુખધામી.

આ સંસાર અસાર ગણીને, પંચ શત્રુને વામી;
અતન્ય ભાવે ભક્તિ ઈચ્છીએ, આપતું અંતરંગમી—
નિષ્કામી—ગુણગ્રામી.

(રતુધ્વજ પ્રવેશ કરી પાતાલકેતુ પાસે મસ્તક નામી બેસે છે.)

પાતાલકેતુ—(સમાધીથી જગૃત થઈ)

૫૬.

જય થાઓ તવ પુત્ર કરીતી વધારી,

કર્મ મુક્ત ત્રાસેથી દુષ્ટો વિદારી—જય.

રતુધ્વજ—બન્યું એ કૃપાથી પ્રભુજી તમારી.

ન કિંચિત માનું એમાં શક્તિ મારી—બન્યું.

પાતાલકેતુ—કુંવર ધન્ય છે સબ્યતા એજ તારી,

હજી આશ છે એક તે પુર મારી.

મણિ આ જે છે હાથ બાંધેલી તારે,

પ્રહર એક ધર્મર્થ દેતે ઉતારી—કુંવર.

રતુદંવજ—પ્રભુ એ મણિ જામ જે અન્ય હાથે,

જેતાં મણું પામે ખરે પત્તિ મારી—પ્રભુ.

પાતાલકેતુ—કરી ધર્મનું કાર્ય, હું પાછી લાવું,

ન ભય રાખતાં એ મણિ દે ઉતારી—કરી.

રતુદંવજ—(મણિ આપે છે.)

પાતાલકેતુ—(મણિ લઈ જતાં જતાં સ્વગત)

ધ્યેત.

અંડાલ તેં આશા જેવી, કરીછે મારી ભંગ;

તેનોજ આ મણિવડે, વાળી દેખાડું ખંગ.

મદાલશાને લઈ ગયો, માર્યો મારો બંધુ;

પણ હવે જે શી રીતે, હું વેરવાળું છું સંધુ.

(જામ છે)

પ્રવેશ ૭ મો.

મદાલશાનો મહેલ.

મદાલસા—

મહહાર.

ફરકી નયણ શુંતું વામ, અશુભ દરશાવે,

વિયોગથી વ્યાકુળી હું બની છું પતિના,

તેમાં શું અધિક દુખ લાવે—ફરકી.

સુખનો પ્રકાશ જોયો સહજ તેવામાં,
વાદળ શું દુખકર આવે-ફરકી
જન્મની દુખણી હું સુખ ક્યાંથી પામું,
પાપ એ તાપ વરસાવે-ફરકી.

[દાસી તથા બ્રાહ્મણવેશે પાતાલકેતુ આવે છે]

દાસી—

સાખી.

સંદેશો રતુધ્વજ તણો, આ લાવ્યા છેજ મહન્ત;
મુજને એણે ના કહયો, કહે કહીશ એકાન્ત.

મદાલસા—(વંદન કરી આતુરતાથી.) ગજલ.

પ્રભુ મુજને કહો સત્વર. સંદેશો આપશે લાવ્યા,
વસે મુજ પ્રાણજીવન ક્યાં, કહો ક્યાંથી તમે આવ્યા-ટેક.
મલ્યા જે હોય મુજ જીવન, ગયા છે એ દિવસથી વન;
તનયું છે ત્યારથી મેં અંન, અરેરે ! કેમ તે નાવ્યા-પ્રભુ.
ગયા મુજ પાસથી જ્યારે, ગયા લખ પ્રાણ રે ત્યારે;
નિરજીવ દેહના મારા, જીવન આધાર કાં નાવ્યા-પ્રભુ.

[પાતાલકેતુ મણિ દેખાડી ચાલ્યો જાય છે.]

મદાલસા—(મણિ જોતાં મુહિત થઈ થોડીવારે સાવધ થતાં)

બેરવી-ગજલ.

દયા ન આવી નાથ છોડીને જતાં મને,
છોડિ જતાં મને ન કાંવી કેમ પ્રેમ તેં-ટેક.
દેવું તું દુખ તો પ્રથમ હતી ક્યાં સુખમાં ?

લાવી લાંથી વધાર્યો કાં અપુર્વ પ્રેમ તે-દયા
 અરે ! જાઉં મ્યાં ! કોને કહું ! અસહ્ય કષ્ટ આ,
 ઘટે ન નિરાધાર નાર લાગવી તને-દયા,
 ધર ધીર ! જરા ધીર ! જરા ધીરનાથ તું !
 આવું છું દ્વિષ્ણુભાગ્યણી, તજ દેહ તુજકને-દયા.
 (મરણ પામેછે.)

શત્રુધ્વજ—(પ્રવેશ કરી સખજોતાં મદાલશા મદાલશા કહી સખ
 ઉપર પડીને)

ખેત.

ઓ દુર્દૈવ ! દયાહિન !! કેવો આ ધા !!!
 અસહ્ય છતાં પણ તેં માર્યો છાતીમાં !
 જ્યાં જોષએ લાં ફેંકે તું સુખ વચે દુખ,
 તોપણ આપે છે કેમ પ્રભુ તુજને સુખ.
 મદાલશા ! મદાલશા !! કર્યું તેં આશું ?
 શી રીતે જીવીશ રે ! તારા વિના હું.
 અરે ! હવે કોણ મને કહેશે મારા પ્રાણ !
 કોકિલ સમ વાણિના શું કરું વખાણ.
 ઉઘાડી મૃગ નયણો ! તું જો મુજ લણી,
 કેમ ચમ નિર્દય ધર દયા મુજ તણી.

જોગીઓ આશાવરી.

અરેરે ! મારી દૃષ્ટિએ આ શું દેખાય છે,
 મૃત્યુ અકાલિક જોષને પરિતાપ થાય છે--ટેક.

પ્રાણુથી ઓ બહાલી મેં ન માન્યું તુજ કહ્યું,
 મણિ આપતાં ન વિચાર્યું હવે વિચાર થાય છે—અરેરે !
 ધન્ય તારા સ્નેહને ખારીમદાલશા,
 કઠોર મન છેક માંડે તો જણાય છે—અરેરે !
 સાંભળીને મૃત્યુ માંડે પ્રાણુ તેં તન્યા,
 તારું મૃત્યુ જોઈ ક્યાં મમ પ્રાણુ જાય છે—અરેરે !
 (એક મિત્ર પ્રવેશ કરે છે)

આકાશવાણી—

ગીતી.

પિંડ કરીને ત્રણ તું, પિંડ વચેનો વેધન જવ કરશે;
 પ્રાણુ થકી પ્રિય તારી, મદાલશા તે મધ્યેથી મલશે.

મિત્ર— અરે આ ક્યું શું ખુરં કામ તેં—એ રાગ.

જો મિત્ર આકાશ વાણી થઇ,
 હવે શોચ નહીં રાખ ઉરે કંઈ;
 સ્વીકારજે સર્વ એ તું ક્રિયા,
 મળશે તને સઘ તારી પ્રિયા.

રૂતુધ્વજ—નથી માનતો વાત એ હું ખરી,
 અકસ્માત વાણી આ જે ઉચરી.

(મિત્ર રૂતુધ્વજને લેઈ જાય છે.)

પ્રવેશ ૮ મો.

જંગલ.

મિત્ર— અજલ.—સમાલ તેગ અદાકો જરા—એ રાગ.
 તજ દે શોક મિત્ર લાલલેશ તેથી નહીં;
 વીધિના લેખ તે ઉપાયથી મટેજ નહીં—ટેક.

ઉપાય હાથ અનાયાસ લાગ્યો તેજ કરો,
તથા શોક થકી કાર્ય તો સરેજ નહીં—તજીદે.

૩૮૫— પ્રેરદુષ્પારા-ઈશકકા એ રાગ.

રે મદાલસા કે ક્યાં ગઈ તું ક્યાં ગઈ રે ! ક્યાં ગઈ!
સ્નેહમાં સર્વોપરી તું ક્યાં ગઈ રે ! ક્યાં ગઈ!
કેમ તું મળશે મને રહેશે હવે કેમ પ્રાણુ આ,
સ્વર્ગનું સુખ આપીને તું ક્યાં ગઈ રે ! ક્યાં ગઈ !
અરે બોલ કાં નથી બોલતી હું શોધ તારી ક્યાં કરું,
પાછ અમૃત પ્રેમ રૂપી ક્યાં ગઈ રે ! ક્યાં ગઈ !

(નય છે.)

પ્રવેશ ૯ મો.

નદીનો કિનારો.

(૩૮૫૧૧ને એક બ્રાહ્મણ વીધિસહિત શ્રાધ સરાવીને
ત્રણ પિંડમાંથી વચ્ચે પિંડ વેધન કરાવે છે
જેમાંથી મદાલસા એકાએક પ્રગટ થઈને
૩૮૫૧૧ને ભેટે છે.)

૩૮૫૧૧— શાદીએ જીવ્યએ ગુદ્દામ—એ રાગ.

તજીને ક્યાં ગઈ હતી તું મને પ્રાણુપ્રિયા,
જરા ન કેમ દયા આવી તને પ્રાણુપ્રિયા.

મદાલસા—જીવન આપ્યું મારું અન્ય કરે પ્રાણપતી,

વિચાર્યું ના પ્રિયાનું હિત ઉરે પ્રાણપતી.

રૂતુધ્વજ—પરોપકાર માની આપી મણી પ્રાણપ્રિયા,

તેમાં ન મેં લગાર ખીક ગણી પ્રાણપ્રિયા,

મદાલસા—વિપ્ર એક આવ્યો મારી પાસ લેઈ મણી,

તેથી એ પ્રાણપતી મારી દશા આવી બની.

નિમિષ માત્ર હવે નહીં છોડું પ્રાણપતી.

ખરે ! વિયોગમાં મેં કષ્ટ સહ્યું છેજ અતી.

રૂતુધ્વજ—થવાનું જે હતું તે પ્યારી સર્વ થઈ ગયું,

પ્રભુની પ્રાર્થના હવે કરો જે સાર થયું.

(ધુટણીએ બેસીને ખતે પ્રાર્થના કરે છે.)

શિખરિણી.

નિયંતા વિશ્વેશા, નમન મન ધારો અમ તણું;

સ્મરીએ આભારો, પ્રભુ તુજ દયાનું બળ ધણું;

તમે આ સૃષ્ટીમાં, સકળ જનતા પાળક પ્રભુ;

વિદારી કષ્ટોને, ઘટઘટ વધારો સુખ વિભુ.

સમાપ્ત.

મરોનમાં ફરેલી મુખાઈ કાફી સ્તલ ૧ ના આના ૧૦.

તેલ તરેહનાં (દેશી બનાવટનાં) બચાંઓ માટે દુધતથા કાંજી વગેરે તરત થઈ શકે એવાં તેમજ મુસાફરીમાં વાપરવાલાયક-બત્તીકપર ચાહે કરવાના ફાનસો.

તે શિવાય શીઘર, ચીરટ, તથા બરજાઈ, ટરકીસ, વેનીટીફર, વેક અને જલ, ઓલડગોલડ વગેરે તરેહ તરેહની ખુશખોદાર તંબાકુ મળશે. તેમજ અમારે ત્યાં તૈયાર થતી શીઘરેટસ (કાગળની બીડીઓ) સો સોના બાકસ નીચે લખેલા ભાવે મળશે,

	૩૦	આ
કીસમીક વીક શીઘરેટસ	૨	૦
હેવાન શીઘરેટસ	૧	૮
પ્રીન્સ ઓફ વેલ્સ શીઘરેટસ.	૧	૪
વિક્ટોરીઆ શીઘરેટસ.	૧	૦
સુલતાન શીઘરેટસ	૦	૧૨
હારોઝ શીઘરેટસ	૦	૧૦

બહાર ગામના વેપારીઓને અગતની મુચના.

ઉપર જણાવેલો માલ વેપાર માટે રકમઅંધ ખરીદ કરનારને ધણેજ કીકમત ભાવે મળશે. બાહાર ગામના આરડરઉપર તરત ધ્યાન આપવામાં આવશે. તેમજ વેપારને ખરનો બીજો કંઈબી માલ અમારી મારફતે મંગાવનાર પાસેથી બે ટકા કમીશન લેવામાં આવશે, માટે કોઈબી માલને લગતો ભાવ મંગાવવો હોય તો ખે-રફેર કાગળ નીચે લખેલે ટકાણે લખી વાળો.

ડા. હામીદર રતનસી

અલકાદેસીને ફરેલ મહાજનવાડી પાસે નં. ૨૭, મુખાઈ.

આ સાપડાઓ નિચે લખેલે હેઠાણથી મળશે.

સગિત નાટક સંગ્રહ	૩	૦	૮	૦
મૃત્યુકાંડીક નાટકસાર	૦	૮	૦	
આપીચંદ નાટક... ..	૦	૮	૦	
કામસેન રસિકા નાટક	૦	૮	૦	
સીતાહરણ નાટક	૦	૮	૦	
વિરસિંહ ચંદ્રિકા નાટક	૦	૮	૦	
મારલોલા નાટક.	૦	૮	૦	
શીરીન દુરહાદનો ઓપેરા	૦	૮	૦	
ધળરતો અદ્ભુત યાને દુરેબે સૈતાન	૦	૩	૦	
નારાયણરાવ પેશવાનો ગાયણુર પી ખેલ	૦	૩	૦	
સિતાસ્વયંવર નાટક	૦	૩	૦	
સદેવંત સાવલીંગનો હુદું ઓપેરા	૦	૨	૦	
સદેવંત સાવલીંગ	૦	૧	૦	
કામસેન રસિકા નાટકના ગાયનો.	૦	૧	૦	
વિરસિંહ ચંદ્રિકાના ગાયનો	૦	૧	૦	
આ બાહરણનો ગાયણુર પી ઓપેરા	૦	૧	૦	
રૂકમીણીદરણનો ઓપેરા	૦	૧	૦	
વીરમતી નાટકના ગાયનો	૦	૧	૦	
ઠરણબેલા, નાટકના ગાયનો	૦	૧	૦	

કંછમાંડવી—નાવોરી સાંપશી ખેમરાજ વોરાળખજાર.

ભાવનમર—ગાનાય દ લેખા. યુકશેલર નવી અખર.

દેશાવરથી મેચવા મારે અગાવનારને પોણેલાવે મળશે.

દામોદર રતનશી, કાલકાદેવી ના. ૨૭ મુંબઈ.

